

تورک یوردی

تورک ادب‌اقلری مرکزی هیئتی طرفندره نشر اولنور.

جلد ۲

حزیران ۱۳۴۱

نومرو ۹

قادار قلمی اولسه بیلینه مملکت حسلرینک احتشامی قارشیسنده تأثیرینی اولدینی کبی کوستره میور. اسماعیل صفا بکدن تمی ایده ردک که یوایی ضد حسلرینی آیری آیری مجموعه لرده طویل اسین! مع مافیہ یاتیق سسلر، مملکت مزده ادبیات جریانلرینک ثولو دوردینی صیراده بر حادثه در. ذاتا کنج شاعر، آترینک مقدمه سنده: « نه یازیق که پریشان ویاتیق بر ایکی سسدن بشقه بر شی سویله یادم. » کبی متواضعانه بر جمله دن صوکره آناطولی فلا کتلرندن بحث ایده رک: « مستقبل کنج لکمز بو هیجانلری یاشاتسین وآره سندن بویله بر شاعریتشدیر سین. » دیور. اسماعیل صفا بک کنج لکه بو ایدیه نازک بر رهبر در.

ف. ن

کتابیات:

« کوچوک آسیا و استانبولده اسکی تورک صنعت خرفیه سی » نه عائد تابلولر ایله قارل وولتسینغه رک مقدمه سی و بو تابلولره عائد تعریفاتی

مونخ ۱۹۲۲، طابع: ف. برومان. فیاتی ۱۰۰ مارق

بومهم اثر سرنامه سندن ده آکلاشیله جنی وجهله یکدیگرندن تمامیه آیری ایکی قسمدن مرکبدر: ریموندک صولی بویا ۴۰ عدد رنگلی تابلوسی ایله غالباً فرانسزجه ترجمه سی ده انتشار ایتش اولان پروفور دوقفور قارل وولتسینغه رک (قارلسروهه) تورک صنعت خرفیه سینه عائد مدخلی، کتابک تریناتی برومان کبی بر طابعدن انتظار ایدیله جک درجه مکملیت ونفاستده، امثالنه فائق بر قیمتده در. بونون اثرک اساسنی تشکیل ایدن تابلولر شایان ممنونیت بر تأثیر یاقعدن اوزا قدر. بوعدم ممنونیت وکفایتسزک موضوعلرک اخذ و اقتباسنده دکل بالذات صولی بویا تابلولرک کندیسنده در. بونلرک کافه سنده حقیقتله پک آز امتزاج ایدن غیر قابل تعریف کسکین کومشی - یشیلیمی بر تناسب الوان منظور اولمده در؛ حالبوکه خرفی محصولات عائد رنگلرک مکملیتنه دائر بالذات بوسنت محصوللرینک منبعلرنده آله ایدلش پک چوق خاطره لرم واردر. رسام « وهزلی » Vésely نلک استانبولده متعدد دفعه لر اوزون وقفه لرله رسم ایتش اولدینی، استانبولده بر جامعک چینی دیوارلرینی احتوا ایدن، یاغلی بویا بر لوحه نه مکملدی. بوکا مقابل ریموندک تابلولری اصلی « اورنیرینال » تأثیرینی ویرمکدن نه قدر اوزا قدر!

کرک پاپراقلری علی العجله چویررکن و کرک بالخاصه اهتماملر بر تدقیق نتیجه سنده بعض ناخوش ملاحظات یکدیگری ولی ایدیور. ریموند ماهر بر صولی بویا رسامی اوله بیلیر! فقط فکرجه واسع مقیاسده ترسیم ایتدیکی تورک صنعتک اینجه لکلرینی و خصوصیتلرینی کوره جک بر کوزه مالک دکلدر. شرق چاشنیسک قاراقته ریستیک اینجه لکلرینه، روحه نفوذ ایده جک بر نظر دن محرومدر. او، یالکز شکل خارجیسيله اک زیاده نظره چاربان

واک زیاده حیرتی موجب اولان خصوصاته سایلا نوب قالمشدر. حالبوکه ره یغوند، استانبولده انتشار ایدن ایلری، عزته سنک ۲۹ کانون اول ۳۳۸ - ۹۲۲ تاریخلی و ۱۷۶۱ نوسرولی نسخهنسند کی بو کتابدن باحث مقالهیه نظرأ اوزون مدت تورکلرک خدمتنده بولونمش اولان بر اجنبی نیک اوغلی اولدیفنه کوره شرقک یالکیز خارجاً تحت تأثیرنده قالمهقی ایچون کافی زمان وفرسته مالک بولنیوردی. یوقسه عجباً کندیسنک تیپیک سطحیلکی بالخاصه بوندنی ایلری کلکده در؟ زیراً عصری شرق، یوکسک صنعت مفهومی حقنده حقیق بر ادراک مالک دکلدر. ربع عصر اول حیات اجتماعیده درین انقلابات وقوعی ایجاب ایندیرن آوروپا تأثیراتی ایله عصریشمک احتیاجی، صنعت ساحه سنده ده بالخاصه ردوجرسی قابل اولیان مخلوط بر ذهنیت، لوانتنلک ذهنیتی تولید ایتدی. آشغیده موضوع بحث ایدم حکم هرایکی تورکجه مقاله اهلیت ادعاسی خصوصنده بوکونکی تورک صنعتک نه قدر متواضع اولدیفنی کوسترمکده در.

آ کلاشیلیورکه صنعتکار نقصانلری آ کلامی خاصه سندن ده عیرومدر؛ عکس تقدیرده فوطوغرافینک بی طرف ومستقیم واسطه معاوضی ایله اک مهم تفرعاتی تدقیق ایدم جک یرده نمونه لرندن بر جوقلرینه اساس اولان فوطوغرافیلر ایله قوییلری قونترول وروتوش ایچون استعمال ایدر و تخمین ملاحظهیه استناد ایتزدی. Barre کی Loytvod الخ کی دیگر اثرلرده - استر رنگلی استر رنگسز اولسون - عینی جینی نیک دیگر قوییلری برای مقایسه تدقیق نتیجه سنده اصلک؛ رسامک اوزرینه اولان تأثیرینی دوشونجه تابلولرک حقیقته نظرأ درجه تباعدی دها زیاده کوزه چاربان موافقت الوانده، ترتیبه و تزینات کی بر جوق تفرعانده هرایکی رسامک انتخاب ایتدکاری موضوعلرک آره سنده، عینیتندن شبهه ایدیلرک درجه ده فرقلر موجود درکه مطبوعه طرفندن بواثره ابدال ایدیلن ته فنیک امکله آحیمه مق ممکن دکلدر. بعض چینیلرک همان هرتابلوده دوشمش اولسی ته فنیک وجم تقسیمای اعتباریله بالخاصه اهمیتی حائز اوله مقله برابر انتظامی اخلاص ایدیور.

اصلک بر جوق هندسی نمونه لری قوتلیجه ستمیزه ایدلمش، قسماً تحریف ویا بالاختیار تعدیل ایدلمشدر.

تابلولرده تورک یازیسته خصوصی بر فصل تخصیص ایدلمشدر. همان بالعموم یازی نمونه لرنده ره یغوندک موقی اوله مایشی شایان دقتدر. یازی آهنگدار تشکلی ایله ودیوار تزیناتی خصوصنده کی امتزاجی ایله شرق صنعتک اودرجه مهم بر شعبه سیدرکه صنعتکارک نمونهیه تقریبی اوله رق اویغون کوروشن گرفت بر طاقم بیاض خطلر واسطه سیله اصله موافقت تأمین ایتدیکنی ظن ایتسنه قارشو اوموز سیلکیمکله مقابله ایدیلر. ماسکلی بر قوستوم سیاحت قوستومی یرینی طوته میه جنی کی ماوی بر زمین اوزرنده شرید واری قیورینتیلرله ده قرآن آیتلری شکلی میدانه کله من. بویازیلر میاننده اویله لری موجود درکه قرائت ایدلرکی زمان انتظار ایدیلن نتیجه دن بام باشقه برشی میدانه جیقار وحتی بعضا بر طاقم فرضیه ده منتهی اولور. بویازیلر تماماً لایبق بر صنعتکار طرفندن وجوده کتیرلمشدر. صنعتکار بر خطلری اساس تلقی ایتدیکنک ذره قدر فرقه وار میهرق اطرافنه دیگر بر طاقم تزینات صیره لار.

۱۷ نجی نابلوده کی مربع الشکل یازی - که کوفی خطدن باشقهدر - قابل قرائت دکلدرد. وولتسینقهر خط کوفی نك اك زیاده هندسی الشکل بر یازی اولدیغنی سویلیورکه فکرجه موافق دکلدرد.

۲۵ نجی لوحه قبا بر یازی نمونه سی اراثة ایدیور. بولوحه نك سول کنارى بالذات رسامی بیله یاسه دوشوره جك بردرجه ده در. رسام یازینك بر قسمی خذف ایتدیکندن بر پارچه سی موجود دکلدرد. لوحه ۲۷ زینت یازسی نمونه سنده رسام موفق اوله مامشدر. لوحه ۳۰ زینت یازسی ایسه دها زیاده تفریه اوغرامشدر.

بوتابلولر حقنده ایکی تورکجه مقاله کوردرد؛ بری اولجه بحث ایتدیکم «ایلری» ده کی امضاسز مقاله، دیکری ایسه «اقدام» صاحب امتیازی احمد جودت بکک ۱۳ نیسان ۱۹۲۳ تاریخلی و ۹۳۷۳ نومرولی نسخه سنده نشر ایتدیکی مقاله در. هر ایکی مقاله ده وطن پرورانه مدارع ماهیتندن خارجه چیقماقده، مسئله نك اساسی تدقیقندن اوزاق قالقده در. بومقاله لر یالکیز تورک صنعت اثرلرینك صنعتکارانه بر شکله قویه سنندن متحصل ممنونیتك طاشقین افاده لرندن عبارتدر، بونلرده لوحه لر حقنده تنقیدی ملاحظات قطعیا موجود دکلدرد.

«ایلری» اوتوز سنه لك مسامی محصولی اولان بولوحه لك برر شعر الوان وکوزلك سه مفاویسی اولدیغنی سویلیور. ایلرینك بحق ادعا ایتدیکی کبی صوك بویوک یونان تخریباتی نتیجه سنده بویوک برقصی غیر قابل تعمیر بر صورتده تخریب ایدیلن کوچوک آسیا صنعت خزینه سنه عائد آثارك تثبیتی تاریخی برخدمتدر.

تورکلك باربارلنی و تخریب جولنی حقنده پك متعمم، فقط حقیقته پك آاز توافق ایدن بر نقطه نظرندن بحث ایتك نابموسم دکلدرد. تورکلك قاع صفتیه داخل اولدقلری عملکترلرده کی بالعموم قیمتدار مبانی - حرب دولایسیله و تصادفی اوله رق وقوعبولان تخریبات مستثنا - زمانمزه قدر مصون قالمشدر. عثمانیلر استانبولی تمامیه خراب برحاله ضبط ایتدیلر. شهرک بویوکونکی شایان حیرت سیلوته تی منحصراً تورکلك اثریدر. بوباربارلق و تخریب جولق کیفیتنی تورکله تابع دولتلره و اراضیسنه مثاللره تطبیق ایدرسهك مسئله نك تماماً برعکس اولدیغنی کورورز: برچوق تورک مبانیسی ایله جامعلرندن بویوماینده قیمت صنعتکارانه یی حائز اولانلرندن حتی بردانه سی بیله بویوکون موجود دکلدرد. صربستانده بویله اولدیغنی کبی پك آاز استثناسیله رومانیاده و بولغارستانده ده بویله در. یونانستانه کلنجه؛ وضعیت بالخاصه فیعدرد: تورکلك یاراتدیغنی بالعموم مبانی و کتبخانه لرندن قطعیا هیچ برایز قالماشدر. آتیه کتبخانه سنده آنجق یکری عدد شرقه عائد یازمه موجوددر. یونانلیلر «باربارلر» عائد هر شیشی کوکندن فازیق اصولنه مکمللاً واقفدرلر! ۱۹۱۰ سنه سنده مدللای ده حصار اوزرنده برجامع کتبخانه سنك قطعی صورتده تخریبنه شاهد اولان کاغد پارچه لرینك، حالا یرلرده سوروندیکی کوردرد. کذلک روسلرده اسکی، بارلاق مبانی یی نه یاپدیلر؟ مثلاً (تئودوسیای) ده مبانیسی دولایسیله کوچوک استانبول دیدکاری محله کی بنالرنه اولدی؟ دوغریدن دوغرییه فلاسیک تخریباتنه اوغرامش خرابه لرندن صرف نظر ایدیلیرسه بویوکون هیچ برشی قالماشدر.

قط بوكا رغماً اوزمانكى والى «وورونزوف» جاقوف صنعت حاميسى وموجود اثرلرك عافىي
تلقى ايدىلردى . يونانلىلرك آناتولى يه اولان صوك سفرلىرى ايسه خرسىيان - آوروپا
مدينتك فائقىنى شرقه اثبات ايتك ايچون تشبث ايدلش باربارجه واسطه لرك يكي بردلىش
تشكيل ايتكده در .

احمد جودت مقاله سنده حقل برغروره قاپيله رق تورك صنعتك ماضيدى كى يوكسك
موقعته اشارت ايدىيور كه تورك لرك فى الحقيقه ميماريدى ، چينيچيلكده ، معدنى ايشلرده ،
اويجه جيلقده ، خالى دوقومه جيلقنده ، يازيدى ، جلد جيلكده الخ پك چوق صنعتكارانه اثرلر
وجوده كتيردكلرى آلدى موجود بقايدن آكلاشيلير . زميره مورخلىرى ، حرث تارىخى
دويفوسنى طاشيان اوليا چلبى مستثنا اولدنىي حالده ، بومهم حرث شعبه سنى تماماسكوت عنه
يكمشلدرد . احمد جودت بك وقتيله بودرجه يوكسك اولان صنعتك برطاقم تجديدات مظهر
اولش اولان تورك وطننده تكرار جانلانمسه انتظار ايدىيور .

دووجه الكمانيه چايتونفك ۹ شباط ۱۹۲۳ تاريخلى نسخه سنده S.D. امضالى قيمه مقاله - كه
محتوياتى اعتباريله نقطه نظريه تماميله تطابق ايتكده در . - دهها زياده تنقيدى ماهيتده ودها
زياده اعتراضدن سالمدر .

شيدى وولتسينفرك مدخل وتعريفاتى احتوا ايدن ايكنجى قسه كچلم :

قونيه ، ازنيق ، بروسه ، استانبول وكوتاهيه صناعت خزفيه سنه عائد نمونه لرى احتوا ايدن
وبناء عليه « اسكى تورك صناعت خزفيه سى » عنوان شاملى ايچون حقيقتده پك فقير
مالزمه يى حاوى اولان تابلولر تورك چينيچيلكنه عائد مفصل مونوگرافى ايچين پك نا كافي
وغير مشمر براساس تشكيل ايتكده ايدى . بوندن دولاي وولتسينفرك بونلر حقتده برمنى
يازمقدن عبارت اولان وظيفه سى قولاي دكلدى . بوكا رغماً وولتسينفرك ايشك ايچندن
موفقيتله سييرلاشدر . بلاتردد سويليه يم كه متن همان همان مستقل اوله رق هدفه واصل اولمشدر .
وولتسينفرك ايضاحاتى توثيق ايچون يالكوز مستثنا احوالده تابلولره مراجعت ايتشدر كه
برنلرك ره يعوندىك توسيم ايتدكلرينك عيى اولدنىي انجق پك چوق مشكلاتله اكلاشيليور .
وولتسينفرك منشائى ايران واورته آسيا اولان چينى صنعتى اولاسلچوقيلر وصوكره
بونلرك حرثى وارثلى اولان عثمانلىلرده ۱۴ - ۱۸ نجى عصرلره قدر تورك معماريسنك
شاه اثرلى اوزرندى ماهرانه وواضح برصورتده تدقيق ايدىيور . موى اليه عثمانلىلرك بيزانس
صنعتى ايله اولان مناسبتلرندن ، چينى لرك بديى غايه لرندن ، بومقصدى استهداف ايچون
ته قتيكده وقوعبولان تحولاتدن بحث ايدرك نهايتده صوك محصول اوله رق وجوده كلن يازم
چينىلرك فابريقه لرىنى تثبيت ايدىيور ؛ بعده عثمانلىلرك ايلك دورينه عائد ازنيق ، بروسه
واستانبولدن مثالر كتيره رك عثمانلىلرك استانبولده كى بارلاق دورلرينه كچيور . رسم پاشا
جامى ، اوچنجى مراد تربه سى ، طوب قبو سرايى ويكى والده جامعندن بحث ايدىيور واك
نهايت ۱۷ نجى عصرده ازنيقده كى چينيچيلكه كچيور .
اثر ، عثمانلىلرده صناعت خزفيه ، کوتاهيه چينىلرى ، سقوطك اسبابى ، رودوس

امته سندن باحث اولدینی کبی سوک دورلرک اناری ایله شرق حقنده بر خاتمه بی ده
احتوا ایتکدر .

وولتسینعه ر اسلام ملتلی آرہ سنده سامیلرک صنعت تمثیلہ اولان علاقہ لرینک
اہمیت سزلکندن ده پک حقلی اولہرق بحث ایتکده در . عربلر مینیا تور، خالیجیلق و چینجیلک ده
تورکلرہ معادل قیمتده هیچ برار وجودہ کتیرہ مه مشلدر .

سلجوقیلرہ معماری، عیملرک طوغلہ لی بنا طرزندن، کار کیرمبانی شکلہ تحول ایتشدر کہ
بومباینک سطحلری جلالی ویر رنگلی طوغلہ لرلہ قایلانمشدر . عثمانیلرہ ایسہ قبہ لی مبانی
نظر اعتبارہ آلتشدر . بیزاسلیلر بوزایقلرینہ مقابل سلجوقیلرک عیملردن دور آلدقلری
چینی استعمال ایدلمکده در . سلجوقیلر زمانندہ مستعمل Carreau لر جلالی طوغلہ ایله
جلالی مقطعی موزایقلردی کہ الیوم قونیہ ده یقلمش اولان سلجوق شاتونسک قلا سنده
کورونمکده در . عجم صنعتک غربده تادیسی اولان تورک چینی تہقنیک ۱۵۱۴ تاریخندہ
تبریزک ضبطی و جلالی صنعت خرفیہ بی احتوایدن شاتونک آلہ کچرلمسی ایله باشلار . مع مافیہ
۱۵۱۶ تاریخندہ فتح ایدیلن سوریه ده ده متوازیاً یوکسک انکشافہ مظهر اولمش برصناعت
خرفیہ موجوددی کہ تورک صنعتی اوزرینہ آنجق بالاخرہ تأثیر ایدہ بیلیردی .

بواساسات اوزرنده انکشافہ باشلایان خالص تورک چینجیلککنک قدیم بیزانس جام
موزایق ایله قطعاً هیچ برمشاہت نقطہ سی یوقدر .

طوغلہ لر وقتیلہ اولدینی کبی بردفعہ پیشیریلہ جکی ۱۶ نھی عصرده ایرانده بیاض
جلالی طوغلہ لر بردفعہ پیشیرلکدن سوکرہ بالآخرہ خفیفجہ بویانہرق پوطہ درونندہ تکرار
پیشرلک صورتیلہ رنگاری تثبیت ایدیلیوردی . اصل مرکز لری کوتاہیہ وازنیق - ازنیق هنوز
اون یدنجی عصر باشلانغچندہ مشهور ایدی - اولان عثمانلی صنعتندہ ایسہ شفاف برجلا ایله
طلا ایتک اعتیادی حاصل اولمشدی . تورکیہ آوروپاسندہ ایسہ چینجیلک قطعاً بودرجہ
اہمیتلی بر موقعہ یوکسہ لہ مه مشدر . رنگر ، آجیق قوبالت ، کوک ماویسی ، باقر یشلی ،
قویو قرمزلی ، انیمون صاریسی ایله شمال تورک محافل ایچون بالخاصہ قاراقتہ ریسقیک اولان
قرمزلی در . حالبوکہ سوریه صنعتندہ رنگ سرت مانعاً تر موریدر .

چینی لر همان منحصرأ بنا داخلی ایچون اعمال ایدلدکارندن - اولجہ قبہ و منارہ لری
قابلامق ایچون ده استعمال ایدیلردی - کونش ، یاغمور روزکارک تأثیراتنہ معروض
دکلدر . اولسہ اولسہ برپورتیک اوزرنده - بر چائی آلتندہ بولونہ بیلرلر . بنا داخلندہ
یوکسک اقسامک پارلاق بر صورتده تنویری اٹاسندہ چینیلر فوق العادہ بر منظرہ عرض
ایدرلر .

بوندن سوکرہ سربست ترین فائہ کچیلیر . چینیلرک محافظہ سی ایچون اوزرلرینہ مینا اورولور .
مختلف رنگر یان یانہ دیزیلور . بوچینیلر ضیا ورنککنک جانلی اولہرق انعکاسی دولایسیلہ
رونقدار بر منظرہ عرض ایدرلر .

چينجىجىلكك مركزى، حادثه فتحى متعاقب نفوذ حكومت ايله برابر استانبوله انتقال
 ايتىشدور . بوندن سوكر ايارم چينجىجىلك كليركه تورك صنعتك ايكنجى مهم دور انكشافى
 تشكيل ايدور . ۱۶ نجى عصر ك اورته لرندە ، ايراندن ادخال ايديلن عجم شكل تزييناتي
 حاكم ايدى ؛ ۱۷ نجى عصرده ايسه صنعت دها زياده محليشمه يه دوغرى انكشاف ايتىشدور .
 لاعلى التعين هر يردە مثلاً سرايك چيني ديوارلرندە ايلك بهارك چيچكلى عالمى تصوير ايديلير .
 طبقي خاليلردە اولدني كبي ، كل ، سنبل ، منكشه ، تركس ، آق ديكن ، ليلاق ويا
 اكريجه اوتى ، چيچك آچش ميوه اغاجلرى وسروى ياننده قرمزى وماوى رنگلرله
 بالخاصه دها قوتلى اوله رق لاله رسم ايديليركه بو ، نهايت آوروپايهدە سرايت ايدن لاله
 ابتلاسنى در خاطر ايتدير مكدەدر . بودانك لوتوس چيچكى ده لوحه ۱۸ ده ترسيم اولتىشدور .
 سروينك كوكنده ، كوكده سنده وياپراقلرينك هيئات مجموعه سنده (لوحه ۲۱)
 كولكلرك تناسبنده خطا واردور ؛ چونكه شرقلنك ابعاد نكته فكرينى طاشيمسى ساده جه
 غير ممكندر . شرقلى هر شيئي ايكي بعدلى اوله رق تصور ايدور . مكمل خاليجه ، خطاط
 اولوب صنعت خزفيه دن مكمل آكلار . فقط نقش وبلاستيك صنعتلر خصوصنده قطعياً
 بر موجوديت كوستره من . كولكسى يره عكس ايدن هيچ براز وجوده كتيره منلر .
 بالخاصه ردوس طريقيله نقل ايدلديكى ايچون ردوس امتعه سى ديدكلرى کوتاهيه
 چينيلرنده باقر يشىلى ايله برابر صيغاق معجون قرمزيسى رنگ اوله رق اظرفه چاربار . پك
 جوق سنه اول زيارت ايتديكم بوكونكى سونوك کوتاهيه ده چينجىلك وچوملكجىلك
 موقعى تقليد وقيمتدن محروم اشيايه ترك ايتىشدور . بوچيليله عائد قابولردن برقىسى - كه
 قطعياً اطرافلى صورتده تثبيت ايدلش دكلدر - بر فابريقه نك نمونه لوحه لرى تأثيرى ورييور .
 بونلرك آرم سنده پك جزئى صنعت اثرلرى واردور .
 حدودسز فائده زى ايله اك آجيق ره آليته يى مزاج ايدن شرق ذهنيته نك بزجه
 آكلاشماسى هر زمان مشكل اولقله برابر تورك صنعت خزفيه سنك تدقيق ، وولتسينقهرك
 ديديكى كبي ، بوسناعتده سطحه ويريلن اهميت وتزييناتك حاكم وضعيتى دولاييسيله بزجه پك
 جوق الهام وذوق بخش ايدە بيلور .
 سلبجوق صنعتى وصناعت خزفيه حقنده بيبليوغرافى علاوه ايدلشدركه بونى كله جك
 نسخه مزده نقل ايدە جكز .
 منتزول — كوپريلي زاده احمد جمال

